

* **Za povzdigo Dalmacije.** Povodom zapričete akcije za gospodarsko povzdigo Dalmacije namerava vlada izpopolniti tudi cestno mrežo, popraviti in razširiti več sedanjih cest in zgraditi nove državne ceste zlasti na večjih otokih. Tudi bo dala primerne podpore za zgradbo konkurenčnih cest. Potrebne vsote za pokritje stroškov so že na razpolago. Z nekaterimi deli so že pričeli. Z vso gotovostjo je pričakovati, da bo v kratkem izgotovljena cesta v dolžini 500 km; stroški za te gradnje bodo stali sedem in pol milijona kron.

* **Slovanskega bloka ne bo v novi zbornici.** Iz Prage poročajo: V Ochrudimu se je predstavil kakor kandidat za državnozbornske volitve minister dr. Pacak. Minister je v svojem govoru rekel, da ni skoro nič upanja na ustanovitev slovanskega bloka, ker so nasprotja med posameznimi strankami tako velika, da se ne dajo premostiti, in ker hočejo Malorusi na vsak način skleniti zvezo s Poljaki.

* **Šolski štrajk narodnosti na Ogrskem.** Glasilo rumunske narodnostne stranke na Ogrskem „Lupta“ poroča, da se v klubu poslancev ogrskih narodnosti resno bavijo z namero, da inscenirajo šolski štrajk po zgledu štrajka na Poznanjskem. Bukareški listi priobčujejo mnogo poročil o štrajku ter izvajajo svoje ogorčenje nad Apponijevim šolskim zakonom.

* **K poljskemu šolskemu štrajku na Poznanjskem.** Iz Poznanja poročajo, da je v minulem tednu pruska vlada zaradi šolskega štrajka odtegnila 8 katoliškim občinam državno podporo v znesku 800 do 1600 mark.

* **Duhovščina in učiteljstvo v Bolgarski.** Danes je v Bolgarski nad 3.020.000 pravoslavni prebivalcev, ki imajo 2014 cerkvá, 301 kapel in 92 samostanov: 77 moških in 15 ženskih. Naobrazba svečenstva je pomanjkljiva. Samo 37 duhovnikov je izvršilo (v Rusiji) duhovno akademijo, a samo dvojica vseučilišče. Od 1992 župnikov jih je le 311 usposobljenih. Povoljneje so razmere v učiteljstvu. Danes je v Bolgarski pet učiteljskih, v Kistendilu, Lomu, Kazanliku, Silistriji in Šumenu. Na teh šolah je nad 140 učiteljev in 2605 dijakov. Med učiteljskimi pripravniki so samo 3 mohamedanci in en Grk.

* **Francija in Japonska.** Nekateri časopisi poročajo, da so se nedavno pričela med Francosko in Japonsko pogajanja glede sklepa pogodbe, s katero bi se obe državi zavezali, da si medsebojno priznata svoja posestva na Skrajnem Vztoku. Ta pogodba bi izpopolnila angleško-japonski dogovor od 30. junija 1902 glede vzdrževanja „status quo“ v Vztočni Aziji. Ruska in angleška vlada sta obveščeni o teku pogajanj med Francosko in Japonsko. Potovanje princa Fušima v Pariz je baje v zvezi s tem vprašanjem.

* **Župniki, obsojeni zaradi šolskega vprašanja.** V Ostrovi, v Pruski Poljski se je vršila pred tamošnjim kazenskim sodiščem razprava proti 4 poljskim katoliškim župnikom zaradi šolskega štrajka. Doslej je zaradi štrajka obsojenih 25 župnikov na večje ali manjše globe in zapore. Obtožnica se je glasila, da so omenjeni župniki znano okrožnico pokojnega nadškofa Stablevskega, ki se je tikala poučevanja veronauka v materinem jeziku, tolmačili vernikom v cerkvi v zmislu odpora proti naredbam pruske šolske oblasti.

* **Romunska pravoslavna sinoda.** Iz Sibirije poročajo, da je metropolit Ivan Medianu sklical 12. t. m. romunski pravoslavni cerkveni sinod, ki je razpravljala o odredbah, ki se tičejo romunske cerkve zaradi šolskega zakona.

* **Poziv državnim poslancem.** Na I. izvanrednem občnem zboru akad. teh. društva „Triglav“ v Gradcu zbrani akademiki zahtevajo od vseh slovenskih poslancev, ki jih pošlje slovenski narod v državni zbor — naj pripadajo tej ali oni stranki — da uresničijo v zvezi s slovansko večino upravičeno zahtevo slovenskega naroda po lastnem vseučilišču. Dosega te zahteve jim bodi vsakega nadaljnega delovanja v državnem zboru. Akademiki stavijo to zahtevo kakor bistven in važen del naroda, ki najbolj čuti, kaj se pravi biti „gost“ na tujih tleh.

* **Izseljevanje z Ogrskega.** Z Ogrskega se ljudje trumoma izseljujejo. Iz komitata Bečkerek se je v treh mesecih izselilo 9547 oseb in skoro ravno toliko iz komitata Szatmar. Veliko gnilega mora biti v blaženi deželi Ogrski!

* **Izseljevanje Grkov in Turkov iz Bolgarske.** Kakor poročajo iz Sofije, se Grki in Turki čimdaljebolj sele iz Bolgarske.

Iz mesta Kihaklija se je doslej izselilo nad 400 rodovin. Tako so se skoraj vsi Grki izselili iz mesta Kozbudže, Velikega in Malega Monastira. Mesto Starimaika je izgubilo polovica prebivalstva. Grki prodajajo tamkaj svoje hiše in zemljišča za 100 do 200 levov. Vzporedno z Grki se izseljujejo tudi Turki, in sicer v Malo Azijo.

Vestnik.

Cenjenim zadružnikom „Učiteljskega tiskovnega društva“. Občni zbor „Učiteljskega tiskovnega društva“, r. z. z o. z., ki se je vršil dne 9. maja t. l., je sklenil na predlog upravnega sveta, da izplača za 1906. l. 5% obresti na polno vplačane deleže.

Cenjenim zadružnikom naznanja podpisani upravni svet, da se izplačujejo te obresti v pisarni „Učiteljske tiskarne“.

Upravni svet.

Šolska vest s Kranjskega. Emilija Vovkova, absolvirana učiteljska kandidatinja v Gorici je imenovana za suplentinjo v Krškem.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Nadučitelj pri Sv. Vidu pri Grobelnem je postal učitelj Jos. Stritar iz Bralslovč. Stalne učiteljice so postale: pri Sv. Marjeti niže Ptuja ondotna začasna učiteljica Ana Mezek in Ivana Toplak od Sv. Barbare v Halezah, v Šmartnem na Paki Marija Puc iz Št. Janža na Vinigori. V začasni pokoj je šel učitelj v Vuzeuici Al. Schamp.

Koliko je vredno klerikalno časopisje? Klerikalno časopisje, ki nima prijazne besede za učiteljstvo in šolstvo, je na nedostojen način napadalo tudi goriškega naprednega kandidata, g. Mihaela Gabrijelčiča, brata g. prelata Jos. Gabrijelčiča, češ, da podpira to kandidaturu. V obrambo je napisal napadeni „Poslano“, ki ga je moral priobčiti v „Soči“, ker mu klerikalni listi niso bili na razpolago! Ni li to značilno? Značilno pa je tudi, da nazivlje prelat Gabrijelčič v istem „Poslanem“ pisavo „Primorskega lista“ kot nekrščansko. V tem treba pač pritrčiti prelatu. Zakaj v nobenem drugem listu, bodisi te ali one stranke ni takih osebnih napadov in žaljenj, kakor v „Primorskem listu“, razen v „Gorici“, v „Slovencu“, „Domoljubu“ in v „Slov. Gospodarju“. Več dostojnosti bi trebalo tudi v politiki!

Nemško štajersko učiteljstvo. Predsednik graškega „Lehrervereina“, Karl Chmel, izjavlja v „Tagespost“, da nemško štajersko učiteljstvo verno vztraja v taboru svobodomiselnega meščanstva ne glede na to, da deželni zbor ni to pot izpolnil zahtev učiteljskega stanu.

Klerikalni „Plus-Verein“, katerega naloga je podpirati klerikalno časopisje, ima, kakor poročajo klerikalni listi nad 100 podružnic s 30.000 člani in 200.000 K letnih dohodkov. Največje podpore dobivata klerikalna lista „Reichspost“ in „Vaterland“, ki bosta že letos v jeseni začela izhajati po dvakrat na dan, „Plus-Verein“ vzdržuje tudi na Dunaju korespondenčni in brzojavni biró, ki pošilja 35 listom svoja poročila. Za to društvo delajo tudi klerikalci na Slovenskem veliko propagando in nabirajo denarne prispevke, ki jih pa vodstvo društva, kakor piše „Čech“ deli skoro izključljivo nemškim listom. To naj si zapomnijo vsi, od katerih bi prosili prispevkov za to katoliško tiskovno društvo!

Umrl je v Trbovljah po daljšem bolehanju tovariš Aleksander Falk, star 38 let. N. p. v m.! — V Pletrovčah pri Celju je umrl dne 10. t. m. nadučitelj Anton Žagar, star 49 let. Svoje dni je pisal marsikaj pod imenom Tone z Gošče. R. i. p.!

Klerikalna nesramnost. Pri občinski volitvi na Bledu sta volila tudi učitelj Jensko in učiteljica Wurnerjeva. Na volišču jima je neki klerikalec očital, da nimata pravice voliti, saj sta občinska reveža, ker imata od občine podporo (občina jima namreč daje 100 K draginjske doklade). To očitjanje je nekdo v „Slovencu“ ponovil. Kako naj imenujemo tako zasramovanje?

Gospod Jos. Rožun, fotograf iz Litije, prireja poučna predavanja po ljudskih šolah. Ta predavanja oživljajo mnogobrojne, jasne in jako lepe skioptiške slike, ki nam kažejo najlepše kraje naše slovenske domovine. Taka predavanja so vredna vse hvale, ker vplivajo na šolsko mladino vzgojevalno in poučno.

Gospod Rožun ima že od mnogih šolskih vodstev, od ravnateljstva mestve realke v Idriji in od deželnega šolskega nadzornika gosp. Fr. Levca priznalna pisma. Sedaj namerava gospod Rožun potovati po Štajerskem in prirejati po tamošnjih šolah enaka predavanja. Ker smo se sami prepričali o vrlinah Rožunovih prirediteljev, ga priporočamo štajerskim tovarišem.

Deželni muzej „Rudolfinum“ v Ljubljani. Razna šolska vodstva po deželi se oglašajo za brezplačen vstop svojih šolskih otrok v deželni muzej „Rudolfinum“. Vstop šolski mladini, ako se korporativno udeleži ogleda, je vedno brezplačno dovoljen. — Da se pomnoži obisk muzeja od strani šolske mladine in da se prihrani šolskim vodstvom nepotrebno vpraševanje in pisarjenje, nas prosi kustos muzeja, gospod dr. V. Šmid, naj razglasimo, da je treba le pravočasne naznanitve obiska, recimo, nekaj dni pred prihodom. To zadostuje popolnoma.

Na Bledu je zmagala pri občinskih volitvah klerikalna stranka. Nedavno tega je padla Vrhnika, sedaj Bled in tako pojde naprej, ako se kranjski naprednjaki ne vzdramijo ter ne začno demokratske gospodarske in ljudske politike.

Osebnost na Koroškem. Premeščen je učitelj Lud. Primožič iz Šmihela nad Pliberkom v Skočidol.

Oskrbovanje cepilcev. Razmnožitev zares priporočljivih sadnih vrst, ki v naši leži rade rode in se dajo dobro spraviti v denar, je za prihodnost našega lepo se razvijajočega sadjarstva posebno velike važnosti. Večina naših sadjarjev pa se premalo briga za to, da bi si razmnožile prave vrste sadja. Mislijo pač, da je tedaj če nasade mnogo dreves in mnogo divjakov požlahtne, že dovolj storjeno. Pri cepitvi se navadno gleda na to, da se dobe cepiči debelih in lepo pisanih vrst. Je li pa takšna vrsta tudi rodovitna in dobra, za tem se ne vpraša toliko. Tako so ravnali pri nas že od nekdaj sem, in nasledki tega napačnega ravnanja so v veliko škodo našemu sadjarstvu. Učiteljstvo naj ljudstvo pouči, kako in kaj je dobro in koristno.

Goriško gimnazijo obiskuje velika večina slovenskih dečkov. Vendar pa je razpošiljalo gimnazijsko ravnateljstvo, vabeč na simfoničen koncert dne 7. t. m., samo nemške plakate!

Deveti mednarodni zemljepisni kongres se vrši v Ženevi od 27. julija do 6. avgusta. Kongresu bo predsedoval predsednik ženevskega geografskega društva, dr. Artur de Clapaarede. Ob tej priliki se proslavi tudi petdesetletnica obstoja tega društva. — Kongres bo razdeljen v 13 odsekov, ki bodo razpravljali v poslopju ženevskega vseučilišča.

Razgled po šolskem svetu.

— **V Ljubnem na Gornjem Štajerskem** postavijo novo poslopje za rudarsko šolo. Ob tej priliki opozarjamo naše abiturijente na montanistične študije, katerim se posvečujejo doslej za naše kraje večinoma le Nemci.

— **Profesor, ki je najbolj plačan v Avstriji**, je ravnatelj elektrotehniškega zavoda na dunajski tehniki. Na leto dobiva 32.000 K. Bližnja najboljša plača visokošolskega profesorja znaša 16.000 K.

— **Ženska trgovinska akademija.** Meseca septembra se na Dunaju otvori ženska trgovinska akademija pod ravnateljstvom doktorice modroslovja Olge Steindlerjeve.

— **Madjarska svoboda.** Madjarska šolska oblastva so nedavno izključila iz učiteljskega in protestantske gimnazije v Sarvaru osem dijakov, ker so tajno čitali — slovaške knjige.

— **Reforma avstro-ogrške vojne šole.** V vojnem ministertvu na Dunaju so se vršila pod predsedstvom vojnega ministra Schönaičha posvetovanja zaradi reforme vojne šole generalnega štaba. Inicijativo za to reformo je dal sedanji načelnik generalnega štaba, general Conrad, ki je tozadevno predložil daljši načrt. Reforma gre za tem, da se vojna šola povrne k svojemu primitivnemu namenu; to je, da postane izključno šola generalnega štaba. Zaraditega se zmanjša število na toliko slušateljev, kolikor jih potrebuje generalni štab. Vojna šola bo naprej imela tri tečaje; vsak tečaj bo trajal eno leto.

— **Židje na avstrijskih vseučiliščih.** Te dni je prišla k rektorju dunajskega vseučilišča in politehnike deputacija židovskih avstrijskih visokošolcev, ki je zahtevala pripoznanje

židovske narodnosti na visokih šolah. Oba rektorja sta obljubila deputaciji svojo pomoč.

— **Profesor Poirier.** Glasoviti pariški kirurg in anatom prof. Poirier je te dni umrl za rakom. Pred nekoliko meseci je ustanovil v Parizu zavod za proučevanje bolezni, za katero je sam umrl.

Raznoterosti.

× **Koliko porabijo za časnike v Ameriki.** V Ameriki porabijo za novine povprečno na leto 4 milijarde dolarjev. Časnikov je 350.000, a dnevnikov 27.000. Direktno in indirektno zaposlenih ljudi okoli časnikov je približno en milijon.

× **Kolonizacija Sahalina.** Ruski minister za trgovino je imenoval poverjenstvo za kolonizacijo ruskega dela otoka Sahalina.

× **Število gledališč v Evropi.** Nekdo je izračunal, da je v Evropi 1500 gledališč.

× **Kopniški stotnik v šoli.** Njegova oseba postaja od dne do dne popularnejša. V neko šolo na Nemškem je prišel nadzorovat pouk šolski nadzornik. Začeli so govoriti tudi o krščanski ponižnosti, in stavilo se je vprašanje: „Kateri stotnik se ni smatral vrednega, da bi sprejel Zveličarja pod svojo streho?“ Nadzornik pozove majhnega dečka, na katerega je postal pozoren zaradi njegove živahnosti, naj mu odgovori. Mladi učenjak moško vstane in se odločno odreže: „To je bil stotnik iz Kopenicka!“

× **Vojvoda pop Petar Radović.** Dne 27. aprila je v Nevesinju v Hercegovini umrl v dobi 80 let voditelj hercegovskega vstanka pred okupacijo Bosne in Hercegovine po Avstriji. Udeležil se je tudi drugega vstanka, ki je izbruhnil v Hercegovini leta 1882.

× **Papeževa odredba o ljudskem petju pri službi božji.** Papež Pij X. je nedavno pohvalil delovanje društva, ki ima namen, da razširje ljudsko petje v katoliških cerkvah. To društvo nabira in izdaja različne pobožne ljudske pesmi, ki se jih more prepevati pri službi božji. Z veseljem si je papež ogledal od sedaj izdane pesmi ter je izrazil še svoje obžalovanje, da primanjkuje v Italiji takih pesmi.

× **Letina kave.** Glasom vesti iz Rio de Janeiro bo letos v Sautosu, pokrajini San Pablo, letina kave slaba in se bo pridelalo komaj tretjino prejšnjih let.

× **Pokristjanjenje Japoncev.** „N. Vremja“ poroča iz Tokija, da je imel pri slovesni seji, prirejani na čast episkopa Andronika, arhiepiskop Nikolaj v japonskem jeziku dolg govor, ki je trajal dve uri in ki je zbudil na Japonskem veliko zanimanje. Potem, ko je govornik razložil šitoizem, budizem ter njegov vpliv na dušo Japonca, je zaključil, da je za Japonsko prišel ugoden čas da postane krščanska država. Ta svoj govor je imel arhiepiskop Nikolaj povodom mnogih japonskih brošur, ki se bavijo z vprašanjem, da li Japonska postane krščanska država.

× **Žalostna statistika.** Kakor poročajo iz Petrograda, je bilo v zadnjih osem mesecih po vojaških sodiščih obsojenih 1144 oseb. Od teh jih pripada severnim pokrajinam 324, na Kavkaz 195 in na okrožje Jekaterinoslav 130, ki so bili usmrčeni.

× **Iz živalstva.** Neki angleški zdravnik, ki je dlje časa bival v Indiji, kjer se je mnogo zanimal z udomačenjem opic, pripoveduje o neki taki opici nastopno: Postaviti sem hotel na izkušnjo zvitost svoje najpametnejše opice, zato sem ji dal nekoč steklenico, v katero sem vrgel komad sladkorja. Jako zanimivo in smešno je bilo gledati opico, kako se je mučila na vse možne načine, da bi dosegla sladkor. Toda vse zaman! Uvidevši končno da ji ves trud nič ne pomaga, pusti opica steklenico ter prične skakati po sobi. No, pri tem se ji je zgodila nesreča, da je vrgla z mize steklenico s kuhanim sadjem. Steklenica se je razbila na kosce in sadje se je sesulo na pod. V prvi hip se je opica prestrašila, ali hitro ji je njen razum dal idejo, skoči k oni steklenici, v kateri je sladkor, in jo vrže ob tla. Tako je pametna opica prišla do sladkorja.

× **Stroški za nemške kolonije.** Proračunska komisija nemškega državnega zbora je izrazila željo, da se napravi pregled stroškov glede vzdrževanja nemških kolonij. Koncem leta